

Titul Česká astrofotografie měsíce za květen 2021 obdržel snímek „Leo Triplet“, jehož autorem je Zdeněk Vojč

Na noční obloze se nalézají nepřeberné množství zajímavých objektů či jejich skupin. Jednou z nich je i skupina tří galaxií, nazvaná též Leo Triplet. To proto, že ji na obloze nalezneme v souhvězdí Lva. Ve skutečnosti se tato malá skupinka galaxií nachází mnohem dále, než hvězdy souhvězdí Lva, a to přibližně 35 milionů světelných let od nás. Všechny tři galaxie patří do skupiny spirálních galaxií. Pro nás mají téměř didaktické postavení. Na každou z nich se díváme totiž z poněkud jiného směru.

Na galaxii M66 hledíme téměř seshora a můžeme tak obdivovat její poněkud roztažená spirální ramena. Modré oblasti překotné tvorby hvězd a obecně výskytu hvězd mladých a svítivých jsou výrazným znakem tohoto hvězdného ostrova. Zatím v ní bylo pozorováno pět supernov, poslední v roce 2016. Na obloze zabírá 8' x 2,5' a dosahuje jasnosti 8,9 magnitudy. Vysoká hustota hmoty v centru této galaxie je způsobena dřívějším přiblížením k dalšímu členu tripletu - galaxii NGC 3628.

Na galaxii M65 se díváme více ze strany, což dává více vyniknout prostorovosti ramen s tmavými prstenci prachu a jasné oblasti centrální části. Zatím v ní byla pozorována pouze jedna supernova, a to v roce 2013. Na nebi zabírá 8' x 1,5' a jeví se jako objekt 9,3 magnitudy.

Obě tyto galaxie objevil francouzský astronom Charles Messier a do svého katalogu je zanesl 1. března 1780. K tomuto záznamu si poznamenal, že je přehlédl v noci z 1. na 2. listopadu 1773, kdy přesně mezi nimi pozoroval kometu, která patrně přezářila jejich jas.

Dvojici M65 a M66 můžeme pod temnou oblohou daleko od rušivých světél slabounce spatřit v dobrém triedru. Obě tyto galaxie svou velikostí odpovídají přibližně velikosti naší domovské Galaxie – Mléčné dráze.

No a poslední z trojice, galaxie NGC 3628, se nám natočila téměř úplně z boku a dává tak plně vyniknout prachovým pásům v rovině spirály. Objevil ji v roce 1784 astronom William Herschel a je nepatrně vzdálenější než dvojice M65 a M66. I tak však s nimi tvoří gravitačně vázanou skupinu. Na průměr má přibližně 130 000 světelných let a někdy se jí pro její neobvyklý tvar říká „galaxie hamburger“. Je z trojice nejslabší, dosahuje jasnosti 10,3 magnitudy, a tak unikla pozornosti Charlese Messiera a nezískala tak označení M jeho katalogu jako její dvě sousedky. Slapově vytažený pás hmoty má délku přibližně 300 000 světelných let.

O vzájemném gravitačním vztahu těchto tří galaxií nás mimo jiné informují i poněkud zdeformované disky, proudy gravitačně vytažované hmoty, netradiční tvar spirál i nezvykle velké oblasti mladých jasných a modrých hvězd.

Na závěr nám již zbývá poděkovat autorovi snímku Zdeňku Vojčovi za krásný obrázek, který zaslal do soutěže Česká astrofotografie měsíce zaštitěné Českou astronomickou společností. Díky tomu se jeho krásou můžeme kochat všichni, kdo máme rádi hlubiny vesmíru.

Autor: Zdeněk Vojc
Název: Leo Triplet
Místo: Hradce
Datum: 9. 5. 2021
Snímač: ZWO ASI 6200
Optika: TS150/7 + Riccardi 0,75x
Montáž: EQ8
Popis: Snímek je složen z: 330x120sec L, 40x150sec RGB. Pixinsight

Vítězné snímky v jednotlivých měsících a další informace si můžete prohlédnout na <http://www.astro.cz/cam/>.

Za porotu ČAM Marcel Bělík, Hvězdárna v Úpici.